

Oponentský posudek
doktorské disertační práce JUDr. Martiny Jánošíkové“ „Problémy vztahů
mezi Soudním dvorem Evropských společenství a Ústavním soudem České
republiky a Ústavním soudem Slovenské republiky“,
Praha 2009, 138 stran

Cílem oponované práce je analýza soudních rozhodnutí Ústavních soudů Slovenské republiky a České republiky z hlediska jejich vymezení k judikatuře Soudního dvora Evropských společenství / Evropské unie, v relaci k již existující doktríně obdobných vztahů Soudního dvora a ústavních soudů „starých“ členských států ES/EU.

S ohledem na stanovený cíl doktorandka rozdělila svoji práci, vedle úvodu a závěru, na tři části.

V první části práce se zabývá rozhodovací činností Soudního dvora Evropských společenství od jeho vzniku. Přibližuje vznik a vývoj primárního práva ES a pozici Soudního dvora, argumentuje ve prospěch jeho silného postavení jako spolutvůrce právního řádu ES a jeho dynamiky. Tento prostor byl vytvořen rámcovým vymezením jeho postavení v zakládacích smlouvách, které dosud přes jejich četné změny, je vyjádřeno v podstatě identicky. Věnuje adekvátní pozornost klíčovým judikátům, na nichž je doktrína Soudního dvora založena (zejména str. 12-17) a pléduje pro názor, že funguje „jako ústavní soud“ (str. 18 an.) Za tím účelem vymezuje základní atributy ústavního soudnictví všeobecně a komparuje je s doktrínou a praxí Soudního dvora Evropských společenství. (srov. zejména str. 22-31). Její argumentace ústí v závěr na str. 33, že v interakci Soudního dvora a ústavních soudů členských států byla vytvořena základní pravidla vztahu komunitárního a vnitrostátního práva, kde Soudní dvůr je ochráncem primárního práva. Tento stav je možno označit jako „komunitární ústavnost“ (str. 32). Tuto tezi by doktorandka měla obhájit při ústní prezentaci své práce. Autorka usiluje o podporu tohoto stanoviska zevrubnou analýzou stěžejní judikatury ústavních soudních orgánů Spolkové republiky Německo, Francie a Itálie a reakcí Soudního dvora na ní. Pléduje pro jejich partnerství, které nevyklučuje přechodné stavy napětí mezi nimi (str. 39).

V druhé části se věnuje významu komunitárního práva v rozhodovací činnosti Ústavního soudu Slovenské republiky.

Doktorandka upozorňuje, že europeizace práva Slovenské republiky proběhla již před vstupem Slovenské republiky do Evropské unie na základě ústavního

zákona č. 90/2001 Sb.z. V soudní praxi Ústavního soudu SR se to však neprojevalo.

Autorka rozděluje předmětnou problematiku na řízení o stížnostech a na řízení o souladu právních předpisů s Ústavou. Detailně rozebírá příslušnou judikaturu, týkající se stížností s přesahem do komunitární problematiky (str. 42-77). Specifický význam má stížnost na možné porušení práva zúčastnit se na správě veřejných věcí přímo dle čl. 30 odst. 1 Ústavy SR, způsobený postupem Národní rady SR v souvislosti s ratifikací Smlouvy o Ústavě pro Evropu (str. 71-77), které podle autorky disertace do určité míry suplovala preventivní kontrolu ústavnosti neratifikované mezinárodní smlouvy podle čl. 125a Ústavy SR, které nebylo využito. Doktorandka přitom kriticky hodnotí úzký okruh procesně legitimovaných subjektů pro toto řízení (prezident republiky, vláda Slovenské republiky). Autorka rovněž polemizuje s názorem Ústavního soudu SR, že nelze určit okamžik přeměny Evropské unie ve státní svazek ve smyslu čl. 7 odst. 1 (str. 74). Při obhajobě práce by se mohla zaměřit na analýzu kvalitativních znaků „státního svazku“, absentujících v nálezu Ústavního soudu.

Doktorandka dále analyzuje rozhodnutí Ústavního soudu ve věci souhlasu antidiskriminačního zákona a zákona o prokazování původu majetku s Ústavou SR.

Ve třetí části disertační práce její autorka zkoumá vliv komunitárního práva na rozhodovací činnost Ústavního soudu České republiky, přičemž poukazuje na větší četnost judikatury i určitou větší otevřenost ve vztahu ke komunitárnímu právu ve srovnání s ústavním soudem Slovenské republiky. Správně přitom poukazuje na odlišnou dikci ústavní úpravy v ČR) ústavní zákon č. 395/2001 Sb.), která se netýká specificky Evropských společenství / Evropské unie, ale mezinárodního práva obecně (str. 90).

Autorka upozorňuje na argumentaci právními principy, vyplývajícími z evropského komunitárního práva pro rozhodování Ústavního soudu ČR ještě před přistoupením k ES/EU a zevrubně analyzuje relevantní judikaturu Ústavního soudu ČR (cukerné kvóty, rámcové rozhodnutí EU o evropském zatýkacím rozkazu, rozpor vnitrostátního právního aktu s komunitárním právem jako důvod jeho neústavnosti, řízení na návrh obecných soudů a o ústavních stížnostech).

Specifickou pozornost věnuje řízení o souladu tzv. Lisabonské smlouvy s Ústavním pořádkem ČR (str. 120-128). Pozitivního ocenění je hodno i připomenutí, že ve věci předběžné kontroly Smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii návrh skupiny poslanců Ústavní soud odmítl jako opožděný. Doktorandka přibližuje stěžejní argumenty Ústavního soudu, zejména

týkající se pojetí státní suverenity a právní povahy a významu Listiny základních práv EU.

Na základě zevrubného rozboru judikatury ústavních soudů Slovenské republiky a České republiky autorka dospívá k závěru o odlišnosti přístupů obou soudů ke komunitárnímu právu, kde Ústavní soud ČR má podle ní, daleko aktivnější přístup.

Při obhajobě práce by doktorandka měla zaujmout stanovisko k procesním aspektům postupu Ústavního soudu ČR při posuzování ústavnosti tzv. Lisabonské smlouvy (zejména str. 123-124 práce) a k pozici prezidenta ČR v tomto procesu z hlediska jeho ratifikační pravomoci.

Posuzovaná disertační práce JUDr. Martiny Janoškové prokazuje nejen její zaujetí předmětnou problematikou, ale i její orientaci v ní. Vychází přitom nejen z rozboru relevantní judikatury ESD, obou ústavních soudů i dalších ústavních soudů členských států ES/EU, ale i příslušné odborné literatury v jazyce slovenském, českém, anglickém a francouzském. Prokázala také schopnost organicky ji využívat při deskripci klíčových argumentů (celkem 162 odkazů).

Na základě výše uvedeného je odůvodněný závěr, že předložená doktorská disertační práce splňuje předpoklady na ni kladené a proto ji doporučuji k obhajobě.



prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.

V Praze 20.9.2010